K otázkám popisu zvukových dokumentů v paměťových institucích

Mgr. Lenka Hrubá, PhDr. Iva Horová

Zvukové dokumenty

- součást kulturního dědictví
- historie zvukových nahrávek má již více jak 120 let
- jako nosič informací prošlo největším vývojem
- nutnost zařízení pro přehrání

Základní rozdělení

- podle nosiče
  - fonografické válečky
  - gramofonové desky
    - šelakové
    - vinylové
  - ocelový drát - drátofony
  - magnetické pásky
  - magnetofonové kazety
  - kompaktní disky (CD audio, MP3)
  - born-digital

Základní rozdělení

- technologie záznamu zvuku
  - analogový
    - mechanický
    - optický
    - magnetický
  - digitální
- podle obsahu
  - s hudebním obsahem
    - vážná hudba
    - populární hudba
  - mluvené slovo

Fonováléčky

- zhruba 4 min. záznamu
- materiál: vosk, celuloid, plast
- malé množství údajů
- chybí i rok vydání – nutnost dohledávání v sekundárních zdrojích
- odlišení skladatele od interpreta je složitější – je dáno stářím a chybějícími údaji
- špatný stav – ohrožené fyzickou degradací
- jen málo možností jak přehrát
- v Česku je jejich evidence a katalogizace teprve na samém začátku

Gramofonové desky

- podobný princip – delší a kvalitnější záznam
- první byly z tvrzené pryže, ale na počátku 20. století se objevovaly i různé jiné materiály
- na počátku 20. století ještě neměly normalizovaný rozměr (15-30 cm, ale i 6 cm nebo 60 cm) ani frekvence otáčení gramofonových desek
- první gramofonové desky neměly ani etiketu
- ve starších etiketách je zakódováno více údajů, než je na první pohled patrné (barva etikety mohla souviset s cenovou či repertoárovou kategorií, prefixy a sufixy u matričních a objednacích čísel mají také svůj význam)

Šelakové desky

- jedna strana – přibližně 3 min. záznamu
- šelaková hmota se dala lisovat → umožnilo sériovou výrobu
- při popisu je velmi důležité správné zapsání matričních a katalogových čísel
- velmi často je na každé straně šelakové desky jiná skladba → přítisk

Vinylové desky

- vyrábějí se dodnes – novější obsahují více údajů i díky dochovaným obálkám
- větší záznamová kapacita oproti šelakovým deskám
- odolnější materiál
- různá rychlost přehrávání (LP/SP/EP)
- různé velikosti

Magnetofonové pásky/kazety

- využívá elektromagnetického záznamu
- jako médium, které umožňovalo nahrávat téměř komukoli s příslušnou technikou, se vyskytuje v paměťových institucích velmi často jako neoficiální, nevydané nahrávky – jako neprobádané svědectví tehdejší doby
- revoluce v rozhlasovém vysílání – možnost předtáčení pořadů
- při nesprávném uchovávání je ohrožené degradací

CD

- digitální nahrávání zvuku
- různorodá grafická úprava
- jednotlivé údaje se vyskytují v několika podobách na různých místech – důraz na pořadí pramenů popisu pro zápis pole 245
- oproti předešlým nosičům mají velkou kapacitu, navíc se vydávají i v souborech po více CD v pouzdru $\rightarrow$ velká časová náročnost na popis

Kde se s nimi můžeme setkat?

- knihovny
- muzea
- archivy
- sbírky hudebních vydavatelství
- veřejnoprávní instituce
- sbírky soukromých sběratelů

Paměťové instituce – spolupráce

- knihovny - standardizace, spolupráce, zaměřují se na obsah
- muzea – zaměřeny na objekty – mohou mít ve svých fondech historické přístroje, na nichž lze ZD přehrát, ale mají ve svých fondech také ZD. Hudebně zaměřená muzea mohou mít mnohem více informací o skladatelích, autorech, interpretech, dílech…
- archivy – kontext jako přidaná hodnota?
- pracovníci muzeí, archivů atd. neznají výměnný formát a jeho strukturu (s výjimkou pracovníků knihoven těchto institucí), mají vlastní metodiky
- je potřeba spolupracovat a hledat styčné plochy

Odborník na zvukové dokumenty=

- katalogizátor
- muzikolog
- technický specialista - zvukař
- digitalizátor
- ochrana fondu
- odborník na historii zvukových nosičů a jejich specifik
- informační pracovník - rešeršér

SITUACE ZVUKOVÝCH DOKUMENTŮ V ČR

Stručně z historie zvuku

- 1891 – první známá nahrávka na fonováleču na českém území
- 1901 – první známá nahrávka na gramofonové desce v českém jazyce
- 1923 – první vysílání Českého rozhlasu (Radiojournalu)
- 1928 – 1934 - snaha ČAVU vybudovat "velký, všestranný a obecně užitečný archiv gramofonický a fonografický"
- 1930 – založení prvních českých gramofonových firem ESTA a Ultraphon

Stručně z historie zvuku

- velký rozmach gramofonového průmyslu před 1. světovou válkou
- po znárodnění SUPRAPHON
- stále chybí instituce typu Národní zvukový archiv
- pokusy v 90. letech 20. století neúspěšné
- znovuoživení s příchodem Virtuální národní fonotéky:
  - 2012 v MZK digitalizace desek
  - vytvoření portálu (databáze) a sběr dat z institucí
  - 2015 - 2017 propagace, osvěta atd.
  - od 2016 stagnace portálu

Současnost – co máme

- zakotvení problematiky ve Státní kulturní politice a Koncepci rozvoje knihoven 2018 - 2022
- portál VNF - nově ve správě NTK
- nefunkční pracovní skupinu pro ochranu a digitalizaci ZD
- průzkumy ZD ve fondech paměťových institucí
- zastoupení v ÚKR - snad
- VISKy připravené pro ZD (VISK5, VISK7)
- projekt Nový fonograf v NM - na historické nosiče - nastavení procesů ochrany, digitalizační linky, metodiky...
- silné kontakty se zahraničím
- problémy s popisem, protože…

Oficiální ukotvení

- Do roku 2015 problematika představovala značně opomíjenou část kulturního dědictví: nefigurovala v žádném oficiálním strategickém dokumentu a to se všemi dopady této skutečnosti. Nebyla vůbec obsažena ve Státní kulturní politice na léta 2009-2014.
- Velkým pokrokem bylo podchycení zvukových dokumentů ve Státní kulturní politice 2015-2020.

Plán implementace Státní kulturní politiky, 2015, s. 47-48

Situace v zahraničí

- i ve státech “rozvojových (Afrika apod.)
- velké instituce a týmy odborníků (British Library, Austrálie, ….)
- existence velkých projektů (Save our Sound, …)
- dotováno státem, součástí běžné činnosti
- digitalizace ve velkém rozměru
- velká pozornost orální historii

Příklady ze zahraničí

Trove - National Library of Australia

Classical Discography “Includes recordings from the LP era, principally from 1950 to 1979, and a substantial and growing number from the 78 rpm acoustic and electrical eras.”

Jazz Discography Project “A collector's guide to jazz music CD/FLAC, iTunes/MP3 and vinyl records (LP/EP/45/78, etc.): Blue Note, Prestige, Riverside Records”

National Jukebox - *Knihovna Kongresu - Library of Congress, Washington, D.C., USA* zpřístupňuje veřejnosti zvukové nahrávky zcela zdarma. Kongresový Jukebox obsahuje nahrávky z mimořádných sbírek Knihovny Kongresu, které jsou uskladněny a zpracovávány v Packardově kampusu pro audiovizuální uchovávání - Packard Campus for Audiovisual Conservation a dalších přispívajících knihovnách a archivech.;

British Library Sounds - *Britská knihovna - British Library, London, UK.* Fonotéka Britské knihovny představuje 50 000 záznamů a jejich související dokumentaci z rozsáhlých sbírek unikátních zvukových nahrávek knihovny, které pocházejí z celého světa a pokrývají celou škálu nahraného zvuku: hudba, drama a literatura, ústní historie a divoká příroda. Výběr, který zde najdete, pochází z 3,5 milionové sbírky Britské knihovny.

Das Phonogrammarchiv - *Österreichs wissenschaftliches audiovisuelles Archiv - Rakouská akademie věd - Wien, Austria. A*n institute of the Austrian Academy of Sciences, is the oldest sound archive in the world. Since September 2001 the activities of the Phonogrammarchiv also include the archiving and preservation of videographic research documents.

Co vše kolem je třeba řešit…

- Instituce: knihovny, archivy, muzea, veřejnoprávní, soukromé….. a stát
- Aktéři: knihovníci, muzikologové, zvukaři, IT, učitelé, sběratelé….
- Procesy: sběr, evidence, katalogizace, zpřístupnění, archivování
- Nové procesy: uchovávání – digitalizace – dlouhodobá archivace
- IKT: „historické“ know-how, HW, SW, rozvoj, provoz, údržba
- Metodiky, standardy, příručky
- Edukace: nové činnosti, znalosti, profese, předávání vědomostí
- různé formy: semináře, workshopy, kurzy, řádná výuka
- výměna znalostí: konference, publikování
- Hledání financí, projekty
- Spolupráce, koordinace, metodické vedení
- Propagace: domů a do světa
- Nové souvislosti: diskografie, historie, výzkum, nová kreativita…

Schéma problematiky

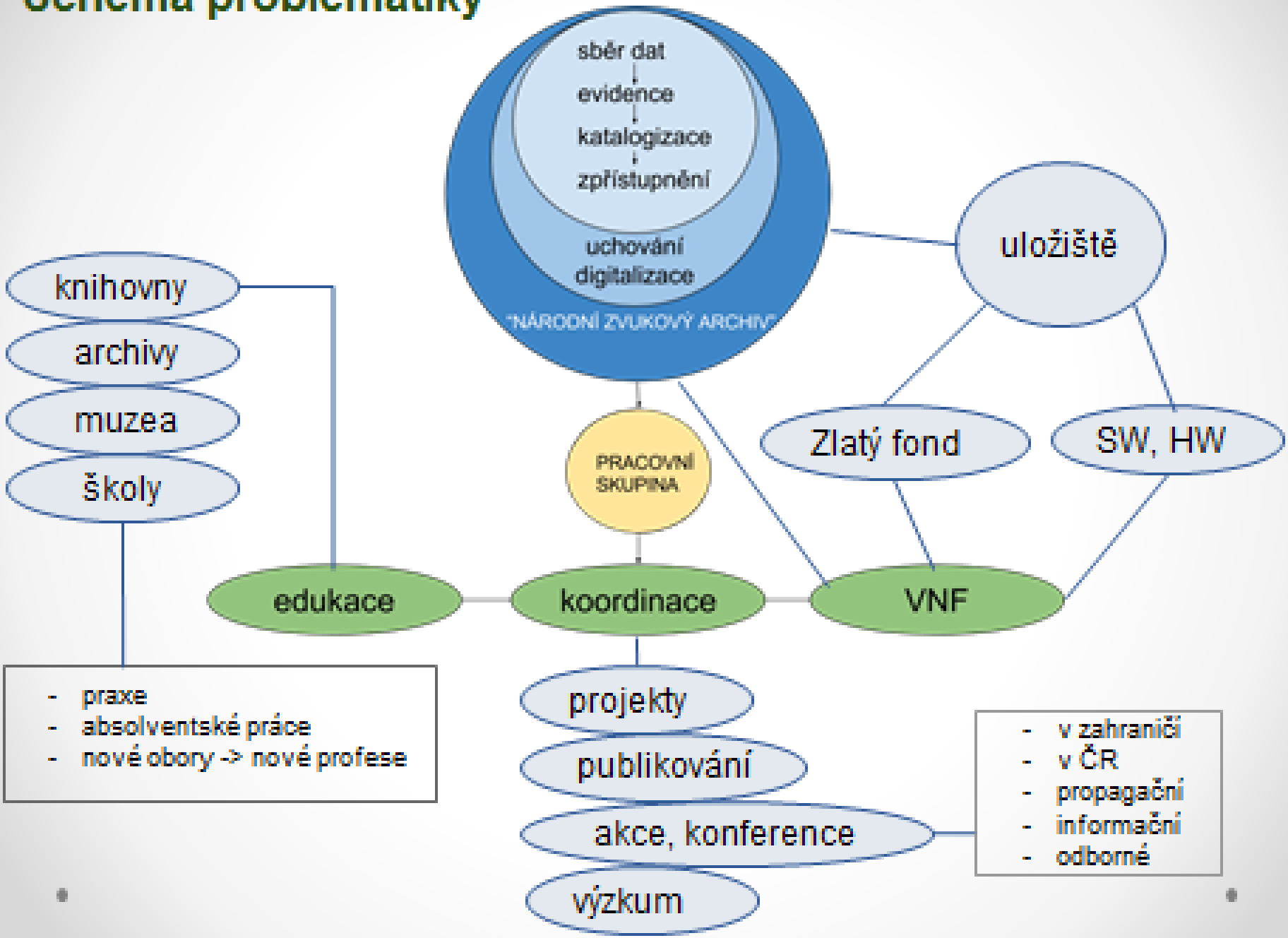

Jak efektivně ZD chránit a zpřístupnit?

- fyzická degradace
- mechanické poškozování
- chybí původní přehrávače

Východiskem je digitalizace a zpřístupnění (v souladu s AZ)

ale bez metadatového popisu to nelze dělat…..

Podmínky pro digitalizaci

- dokončit průzkumy sbírek
- jejich evidence a zpracování – práce na léta
- stanovit aspekty výběru k digitalizaci (včetně analýzy obsahu)
- dostupné české metodiky, standardy, doporučení
- workflow na míru
- kooperace, koordinace
- financování
- technologie, SW řešení
- zálohování, LTP - možnosti

A poučení aktéři - zaměstnanci, manažeři, státní úředníci atd.

SITUACE NA POLI POPISU ZVUKOVÝCH DOKUMENTŮ

Standardy a doporučení

- RDA – katalogizační pravidla
- RDA Toolkit
- MARC 21 – bibliografický formát
- ISBD - Mezinárodní standardní bibliografický popis
- Schválené české interpretace
- Dotazy ke katalogizaci: http://katdotaz.nkp.cz/
- Best practices for music cataloging (MLA)

Co se nyní děje

- zavedeno pole 382 (údaje o nástrojovém obsazení)
- změna v zápisu interpretů v údajích o odpovědnosti
- příprava na změnu zápisu žánrů (650 $\rightarrow$ 655)
  - NK v letošním roce pracovala na vytvoření termínů žánrů a forem skladeb ve formálních deskriptorech (655)

Prameny popisu

preferovaný pramen popisu

- **štítek** (label) trvale vytištěný na zdroji nebo trvale k němu připevněný
- **pouzdro** nebo **doprovodný materiál** (vydané se zdrojem)

pokud se údaj převezme z pramene, který není součástí zdroje samotného → **[**převzatý údaj**]**

Hlavní název 245$a

- preferovaným pramenem popisu pro hlavní název je **štítek** (label) trvale vytištěný na zdroji nebo trvale k němu připevněný
- **zvukové záznamy často obsahují více děl**

  → **upřednostňuje se** preferovaný pramen popisu tvořící část zdroje samotného, který obsahuje **společný název**
- zapisuje se přesně tak, jak je na prameni popisu včetně interpunkce (s výjimkou, kdy se jedná o interpunkci zaměnitelnou s ISBD → např. [])
- k prameni hlavního názvu se vztahuje povinná poznámka ***500 $aNázev z ...***

Povinná poznámka o prameni hlavního názvu

Pole 500 – uvádí se jako první v pořadí

- Název z disku
- Název z pouzdra
- Název z etikety (používá se u gramofonových desek)
- Název z obálky (používá se u gramofonových desek)
- Název z nahrávky

  (název pouze ve zvukové podobě, např. u zvukové knihovny pro nevidomé)
- Název ze stránek vydavatele

  (na zdroji nečitelný název, zjištěn na www stránkách vydavatele – ve 245c se zapisuje do [])
- Název z fonováleček ???
- Název dodán katalogizátorem ??? (nepublikované nahrávky)

NH 352
Martha
Duet
"Volfová" Fondl

15229
AJ TO BUDE ŠVANDA
EDISON GOLDGUSS-WALZE
Diese Walze soll 160 Umdrehungen in der Minute machen, nicht mehr
15229
„Aj to bude švanda!“
arie z opery
„V studni“
zpívá
NH 37
J. NOVÁK

SUPRAPHON
48874
3'20"-1952
31918-M
MF 10 031
Koledy
JÁ MALÝ PŘICHÁZÍM KOLEDOVAT
JAK JSI KRÁSNÉ NEVIŇÁTKO
KÜHNŮV DĚTSKÝ SBOR s doprovodem
DECHOVÉHO KVINTETA
Sbormistr JAN KÜHN
40
MADE IN CZECHOSLOVAKIA

SUPRAPHON
48875
3'20"-1952
31918-M
Koledy
LÉHLE, TÁMHLE V BETLÉMĚ -
EJ, PANENKA - SEM POJĎTE, NEMEŠKEITS -
VESELTE SE, RADUJTE SE
KÜHNŮV DĚTSKÝ SBOR s doprovodem
DECHOVÉHO KVINTETA
Sbormistr JAN KÜHN
40
MADE IN CZECHOSLOVAKIA

SUPRAPHON
MF-30178
F 09004
47162
2'40"-1951
30175-M
Lidová píseň
TRAJDAVÁ
Upravil Jiří Hudec
Zpívá KULTURNÍ BRIGÁDA „RADOST"
BRNĚNSKÝ ROZHLASOVÝ ORCHESTR
LIDOVÝCH NÁSTROJŮ
Řídí JIŘÍ HUDEC
C
MADE IN CZECHOSLOVAKIA

49389
SUPRAPHON
F 09004
49889
3'25"-1953
30175-M
Slovácká lidová píseň
EJ, OD BUCHLOVA VĚTR VĚJE
Upravil Josef Boháč
Zpívá DÍVČÍ SBOR
BRNĚNSKÝ ROZHLASOVÝ ORCHESTR
LIDOVÝCH NÁSTROJŮ
Řídí ALOIS FIALA
C
MADE IN CZECHOSLOVAKIA

Valentina
KAMENÍKOVÁ
piano
Beethoven
Liszt
Bach-Busoni
Benda
Mendelssohn
Chopin
Novák
Eben
RADIOSERVIS

Valentina KAMENÍKOVÁ Piano Recital
LUDWIG VAN BEETHOVEN
Piano Concerto No. 1
FRANZ LISZT
Piano Concertos No. 1 & 2
RADIOSERVIS
© 2018 Radioservis, a. s.
ADD
CR0964-2
Total time 72:07
CD 1
Prague Radio Symphony Orchestra, cond. Josef Hrnčíř
Brno Philharmonic Orchestra, cond. Jiří Bělohlávek
Valentina Kameníková
piano
All rights of the producer and of the owner of the work reproduced reserved. Unauthorised copying, hiring, lending, public performance and broadcasting of this recording prohibited.

BACH–BUSONI
JIŘÍ BENDA
FRYDERYK CHOPIN
MENDELSSOHN-BARTHOLDY
VÍTĚZSLAV NOVÁK
PETR EBEN
© 2018 Radioservis, a. s.
ADD
CR0964-2
Total time 59:38
CD 2
Valentina Kameníková
piano
nd of the owner of the work reproduced reserved. Unauthorised copying, hiring, lending, public performance and broadcasting of this recording prohibited.

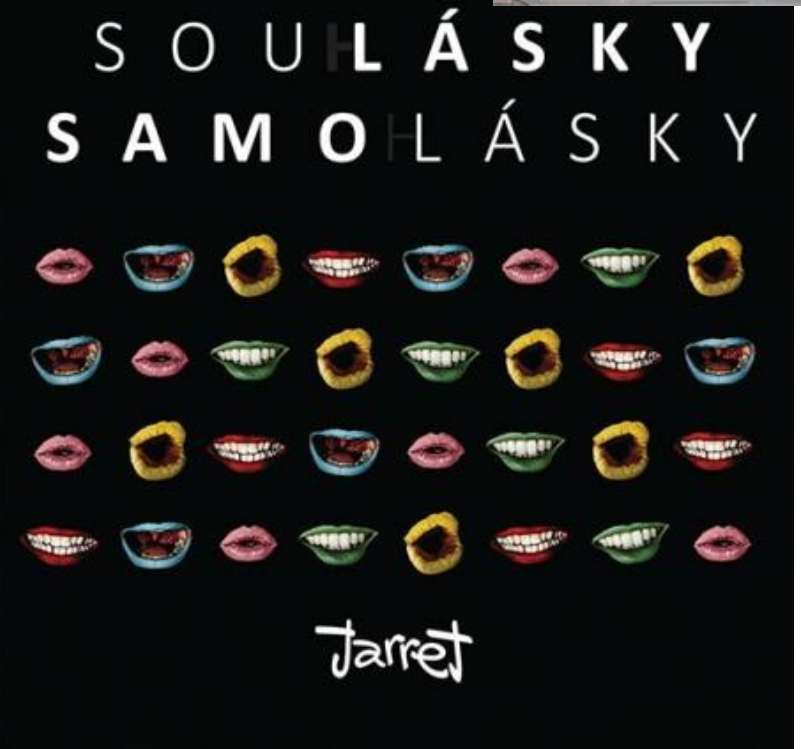
SOULÁSKY
SAMOHLÁSKY
Jarret

ONDŘEJ
HAVELKA
A JEHO
MELODY MAKERS
UVÁDĚJÍ
furt
NÁS
„Mě to tady nebaví“

Údaje o odpovědnosti

- tvůrce (hlavní záhlaví)

  - hudba – skladatel hudby

  - mluvené slovo – autor

- přispěvatelé (vedlejší záhlaví)

  - hudba (interpreti, zpěváci, autoři aranžmá, hudební skupiny, orchestry, dirigenti apod.)

  - mluvené slovo (režiséři, překladatelé, herci, vypravěči, komentátoři apod.)

Údaje o odpovědnosti (245 $c)

<u>Zápis interpretů v údajích o odpovědnosti:</u>

Pokud jsou na zdroji (=preferovaném prameni popisu) uvedeni pouze samotní interpreti nebo pokud jsou interpreti uvedeni výrazněji než skladatelé, autoři hudby atd., zapisují se údaje identifikující tyto interprety jako údaje o odpovědnosti.

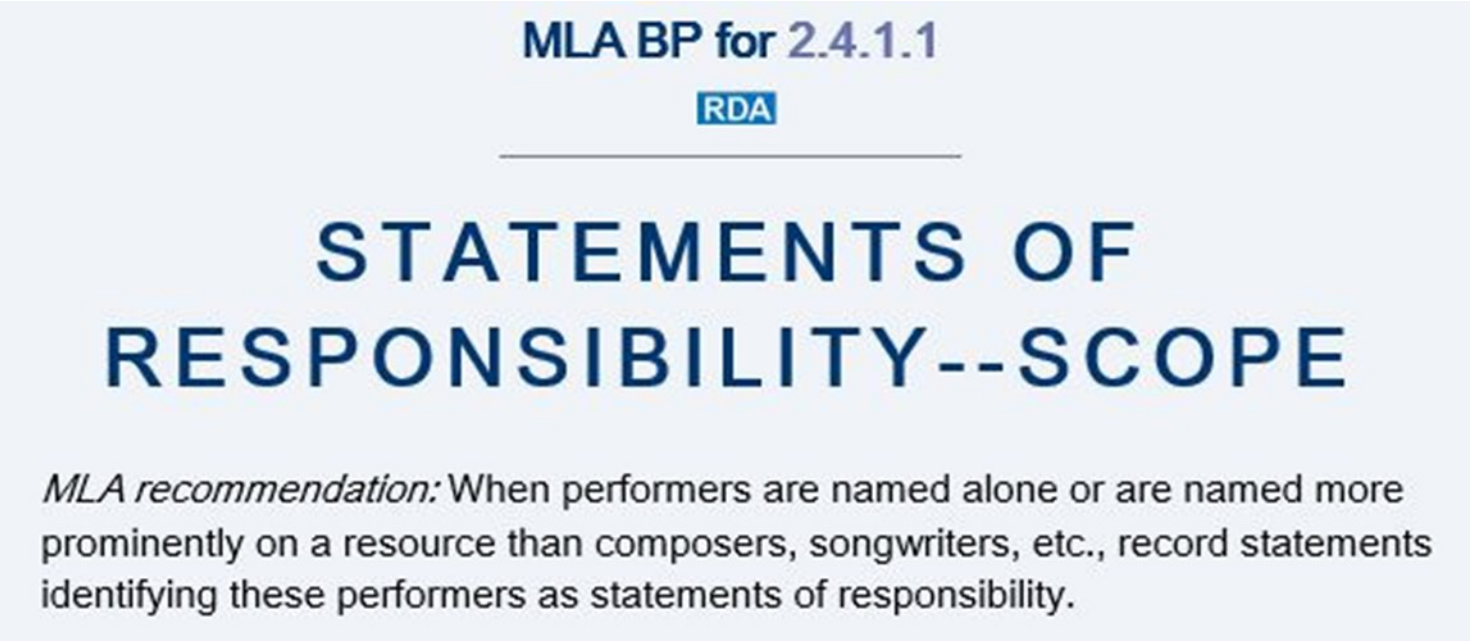

Údaje o odpovědnosti 245$c

- <u>mluvené slovo:</u>
  - platí více méně stejná pravidla jako pro zápis těchto údajů u knih (autor knihy, překladatel)

Údaje o názvu a odpovědnosti

zdroj obsahující společný název

- společný název → **hlavní název** (245$a)
- názvy jednotlivých děl:
  - →poznámka k obsahu (505)
  - →vedlejší záhlaví autor/název (70012)

zdroj bez společného názvu

→ údaje o názvu (první dílo 245$a, další dílo 245$b nebo 245$c)
→ vedlejší záhlaví autor/název (700)

Příklady:
2 díla od jednoho autora:
*24510 **$a**Název 1. díla **;$b**Název 2. díla **/$c**autor*

2 díla od dvou různých autorů:

*24500 **$a**Název 1. díla **/$c**autor 1. díla**.** Název 2. díla **/** autor 2. díla*

+ povinná poznámka *500 Název z …*

EDISON-GOLDGUSS-WALZE
15164.
Lied
an den Abendstern.
Hofopernsänger
Rud. Berger.
AH403

COLUMBIA
GRAND PRIX, PARIS 1900
45089
" Andulko šafárova "
(se zpěvem)
Kmochova kapela
Kolín
GRAND PRIX, St. LOUIS, 1904
RECORD
AH395

NÁRODNÍ DISKOTÉKA
46491
3'00"
30068
1 (1 strany)
ČESKÉ LIDOVÉ TANCE
Třinečka - Obkročák
VYCPÁLKOV TANEČNÍ SOUBOR
řídí FRANTIŠEK BONUŠ
Kčs 10.-
MADE IN CZECHOSLOVAKIA

NÁRODNÍ DISKOTÉKA
R236
46492
2'50"
30068
2 (2 strany)
ČESKÉ LIDOVÉ TANCE
Mazurka - Bažant - Cibulička
VYCPÁLKOV TANEČNÍ SOUBOR
řídí FRANTIŠEK BONUŠ
Kčs 10.-
MADE IN CZECHOSLOVAKIA

"HIS MASTER'S VOICE"
MÁM TĚ RÁD
ADA SARI — SOPRÁN
In Czechish
with Piano
(70-1982)
SPEED 78
Cat. No.
AM 3553

"HIS MASTER'S VOICE"
ADA SARI — SOPRÁN
In Czechish
with Piano
(70-1983)
SPEED 78
Cat. No.
AM 3553

CD 13499
JANÁČEK Sonata
MOZART Variations K 573
CHOPIN 24 Preludes for Piano
Miroslav Sekera
piano
RADIOSERVIS
CR0980-2
© 2018 Radioservis, a. s.
DDD
Total time 67:37
All rights of the producer and of the owner of the work reproduced reserved. Unauthorised copying, hiring, lending, public performance and broadcasting of this recordings prohibited.

CD 13
ŠTEFAN MARGITA
Hana Hegerová
Hana Zagorová
Zlata Adamovská
Miro Žbirka

Miroslav Sekera
Piano Recital
Janáček — Mozart — Chopin
RADIOSERVIS

MAPA LÁSKY
ŠTEFAN MARGITA
Hana Hegerová
Hana Zagorová
Zlata Adamovská
Miro Žbirka

Unifikované názvy

- povinný údaj pro MZ
- u vážné hudby velice náročné pro katalogizátora – nejen dohledat a stáhnout správný UN, ale hlavně při vytváření jeho neautoritní podoby
- AUN je důležitý z hlediska vyhledatelnosti díla, jehož název se vyskytuje v různých podobách
- rozlišování mezi distinktivním názvem a názvem s typovým označením skladby
- při vytváření záznamů, je v některých případech více možností, kdy a jak UN zapsat

Unifikovaný název

- **jedno** dílo

unifikovaný název → pole **130** (anonymní dílo)
→ pole **240** (dílo jednoho autora)

- **dvě a více** děl

unifikované názvy → pole **730** (anonymní díla)
→ pole **700** (autor/název)
názvy **všech** děl, včetně prvního

- UN se vybírají z rejstříku, v případě, že konkrétní dílo chybí, je třeba vytvořit vlastní podobu
- je třeba si dát pozor zda se nejedná o **aranžmá** - jedná o změněné dílo, kde se liší např. nástrojové obsazení od toho, jak dílo napsal původní autor

Národní autority

- knihovnické AUT obsahují jen základní informace – sloužící pro identifikaci – s příchodem RDA se např. údaje ve jmenných AUT zvýšila, ale jsou to dostatečné informace i pro paměťové instituce?
- důležité kvůli vyhledatelnosti - obsahují i odkazové formy – pod jedním termínem se dohledají všechny dokumenty, i když se jméno/termín vyskytuje v různých podobách
- potenciál spolupráce pro paměťové instituce - muzea a archivy mají jiné zaměření, jiné zdroje informací než knihovny
- vytváření autorit a dohledávání informací bude zvláště u nejstarších zvukových dokumentů velmi náročné
- náročnost versus nutnost rychlé základní evidence, která dosud často chybí…

Nakladatelské údaje – pole 264

- zapisují se údaje, které se vztahují k dokumentu jako celku
- povinné je vždy pole 264 s druhým indikátorem 1 (nakladatel) s výjimkou nepublikovaných děl
- u zvukových záznamů se považuje za jméno nakladatele **logo** (obchodní jméno/značka, “label“ nakladatelské společnosti) -má vždy přednost v rámci celého dokumentu
- v případě, kdy je možno doplnit/odhadnout místo a datum vydání (alespoň stát a přibližné datum), není povinné zapisovat další údaje (distribuce, výroba), tj. další výskyty pole 264
- pokud nelze nakladatelské údaje dohledat:
  → 264_2 Distributor
  → 264_3 Výrobce
- nepublikované dokumenty – povinným údajem pro MZ je rok vzniku díla → 264_0$c

COLUMBIA
45089
"ANDULKO ŠAFÁŘOVÁ" - /SE ZPĚVEM/
KMOCHOVA KAPELA
COLUMBIA
GRAND PRIX, PARIS 1900
45089
" Andulko šafářova "
(se zpevem)
Kmochova kapela
Kolín
GRAND PRIX, St. LOUIS 1904
RECORD

HANA
ZAGOROVÁ
O Lásce
SU 6352-2
Celkový čas 46:38
DDD STEREO
℗ 2016 SUPRAPHON a.s.
Vydal SUPRAPHON a.s. ve spolupráci
s WATERSTONE s.r.o., 2016

"HIS MASTER'S VOICE"
MÁM TĚ RÁD
ADA SARI — SOPRAN
In Czechish
with Piano
(70-1982)
SPEED 78
Cat. No.
AM 3553
"HIS MASTER'S VOICE"
ADA SARI — SOPRAN
In Czechish
with Piano
(70-1983)
BIEM
SPEED 78
Cat. No.
AM 3553

Identifikátory

- jednoznačně identifikují dokument mezi jinými
- důležitá jednotnost při jejich zápisu
- jejich správné určení, především u starších typů nosičů
- správný zápis do příslušných polí
- pracují s nimi různé databáze – české i mezinárodní
    - čárový kód
    - nakladatelské číslo
    - číslo výrobní matrice
    - objednací (katalogové) číslo

Čárový kód (pole 024)

- používá se při popisu zvukových záznamů, videozáznamů

první indikátor:

hodnota **1** → **UPC** (čárový kód) – 12 pozic

hodnota **3** → **EAN** (čárový kód) – 13 pozic

Příklady:

*024**1** **$a**099925316525*

*024**3** **$a**8594025400515*

Nakladatelské číslo (pole 028)

- první indikátor – typ nakladatelského čísla

  hodnota **0** → **nakladatelské číslo (objednací/katalogové číslo)**

  hodnota **1** → **číslo výrobní matrice**
- druhý indikátor – poznámka / vedlejší záhlaví

  hodnota 0 až 3 → různé kombinace z hlediska zobrazování a selekčnosti nakladatelského čísla
- *Příklady:*

  *028**0**1 **$a**SU 3165-2111**$b**Supraphon*

  *028**1**1 **$a**128160E1**$b**PHR Records*

  *028**1**1 **$a**128160E2**$b**PHR Records*

Nakladatelské číslo

- **primárně se přebírá z disku** (preferovaný pramen popisu) - někdy bývá na dokumentu uvedeno v různých podobách (různé použití mezer či pomlček) → nutná dohoda kvůli sjednocení
- ne vždy jej ZD obsahuje
- někdy obsahuje 2 nakladatelská čísla od 2 různých nakladatelů

  *028**01** **$a**RDCZ 099**$b**Tarsago*

  *028**03** **$a**16 4051-2**$b**Universal Music*
- soubor více CD, kde každé CD má vlastní nakladatelské číslo + společné nakladatelské číslo uvedené na pouzdru (uvádí se jako první):

  *028**01** **$a**575 754-3**$b**Universal Music*

  *028**03** **$a**575 754-4**$b**Universal Music*

  *028**03** **$a**575 754-5**$b**Universal Music*

Objednací (katalogové) číslo

- jedná se o odlišné označení nakladatelského čísla u starších typů nosičů
- ve skutečnosti objednací číslo, pod kterým byla nahrávka umístěna do katalogů/seznamů gramodesek této značky
- písmeno nebo číslo jej předcházející (prefix) či jej následující (sufix) může také označovat průměr gramodesky, cenovou, uměleckou či repertoárovou kategorii, do níž je deska zařazena

Číslo výrobní matrice

- důležitý údaj pro identifikaci gramofonové desky v rámci Virtuální národní fonotéky
- unikátní číslo matrice, ze které byla gramofonová deska vylisována
- číslo může být vylisováno přímo na desce nebo vytištěné na etiketě desky
- na jednom nosiči se může nacházet jedno nebo i dvě matriční čísla (pro každou stranu desky jedno)
- bývá doplněno prefixy a sufixy se zkratkou jména nahrávacího technika či s jeho značkou, označením pořadí natočeného snímku či symbolem označujícím elektricky pořízený snímek (trojúhelník, čtvereček..)

EDISON GOLDGUSS-WALZE
15293
Druha směs z
českých národních
písní
(Labického)
Edison-Orchester.
MH 84
ORCHESTER DRUHA SMĚS Z ČESKÝCH PÍSNÍ 15293

SUPRAPHON
48710
2'30"-1952
52952-M
Zbyněk Přecechtěl
SLUNEČKO VYCHÁZÍ
Tečná
HUDEBNÍ SOUBOR ROZHLASU
OSTRAVSKÉHO „NOTA"
Řídí ZBYNĚK PŘECECHTĚL
40

"Magic Notes"
TRADE MARK
Columbia
THIS RECORD (MADE BY PATENTED PROCESS) MUST NOT BE SOLD BELOW PRICE FIXED BY PATENTEES
COLUMBIA GRAPHOPHONE CO., LIMITED — LONDON, E.C.1.
MADE IN ENGLAND
BROADWAY MELODY, FOX TROT
(Brown & Freed)
(Speed 78)
BEN SELVIN and HIS ORCHESTRA
(With Vocal Chorus)
(147964.)
FDH
5374

MF-3016
SUPRAPHON
48051
3'00"-1951
53117-M
Josef Sumbal
POCHOD ŠŤASTNÝCH PIONÝRŮ
Slova: Pavel Kohout
KULTURNÍ BRIGÁDA „RADOST"
MALÝ INSTRUMENTÁLNÍ SOUBOR
Řídí LUDVÍK PODĚST
40
MADE IN CZECHOSLOVAKIA

MF-3008
SUPRAPHON
48711
2'30"-1952
52952-M
Zbyněk Přecechtěl
HELEKAČKA
Slova: Zbyněk Přecechtěl
Zpívají MILOSLAVA ŠTĚPOVÁ
a ZDENĚK BŮŽIČKA
HUDEBNÍ SOUBOR ROZHLASU
OSTRAVSKÉHO „NOTA"
Řídí ZBYNĚK PŘECECHTĚL
40

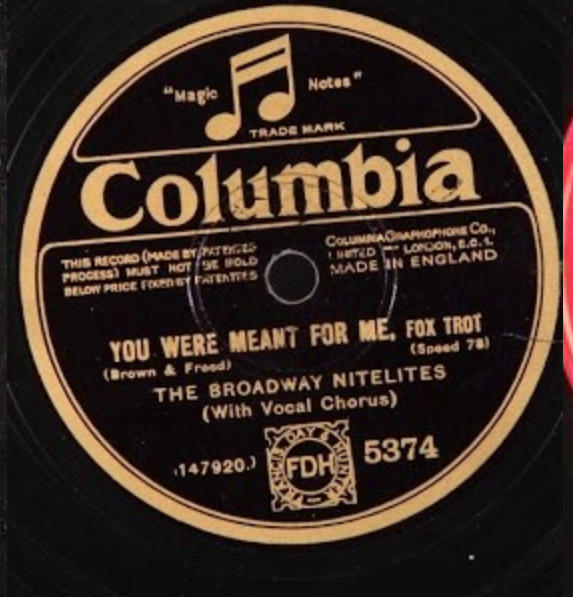
"Magic Notes"
TRADE MARK
Columbia
THIS RECORD (MADE BY PATENTED PROCESS) MUST NOT BE SOLD BELOW PRICE FIXED BY PATENTEES
COLUMBIA GRAPHOPHONE CO., LIMITED — LONDON, E.C.1.
MADE IN ENGLAND
YOU WERE MEANT FOR ME, FOX TROT
(Brown & Freed)
(Speed 78)
THE BROADWAY NITELITES
(With Vocal Chorus)
(147920.)
FDH
5374

SUPRAPHON
48050
2'30"-1951
53117-M
Pál Kadosa - Ludvík Podéšť
MÁJOVÁ
Píseň
Slova: Anna Hanzenská
RŮŽENA STŘENOVÁ - sólo
KULTURNÍ BRIGÁDA „RADOST"
MALÝ INSTRUMENTÁLNÍ SOUBOR
Řídí JAN KŘENOVSKÝ
40
MADE IN CZECHOSLOVAKIA

Kateřina Kněžíková & Adam Plachetka / Každý jen tu svou…

Árie a dueta z oper Bedřicha Smetany a Antonína Dvořáka

1. **KAŽDÝ JEN TU SVOU** (árie Kecala ze Smetanovy opery *Prodaná nevěsta*)
2. **MĚSÍČKU NA NEBI HLUBOKÉM** (árie Rusalky ze stejnojmenné Dvořákovy opery)
3. **MY CIZINOU JSME BLOUDILI** (duet Julie a Bohuše z Harasova z Dvořákovy opery *Jakobín*)
4. **KDO JEST, JENŽ SLOVY VYPOVÍ** (árie knížete z Dvořákovy opery *Šelma sedlák*)
5. **ACH, JAKÝ ŽAL … TEN LÁSKY SEN** (árie Mařenky ze Smetanovy opery *Prodaná nevěsta*)
6. **BĚDA, BĚDA … CELÝ SVĚT NEDÁ TI, NEDÁ** (árie vodníka z Dvořákovy opery *Rusalka*)
7. **COŽ TA VODA Z VÝŠE STRÁNÍ PADÁ** (árie Blaženky ze Smetanovy opery *Tajemství*)
8. **Ó, VY LÍPY** (árie Přemysla ze Stadic ze Smetanovy opery *Libuše*)
9. **ACH BOŽE, BOŽÍNKU … NA PODZIM V OŘEŠÍ** (árie Terinky z Dvořákovy opery *Jakobín*)
10. **TVŮJ OBRAZ, DÍVKO** (árie Jana Tausendmarka ze Smetanovy opery *Braniboři v Čechách*)
11. **NIKDO? ACH, MĚ SE TAK ZDÁLO** (árie Katušky ze Smetanovy opery *Čertova stěna*)
12. **TO MNĚ SE STÁT! TAK CTÍTE PÁNA! … POČKEJTE, VY BLÁZNI** (árie Filipa, hraběcího purkrabího z Dvořákovy opery *Jakobín*)
13. **TY ZDE, PANE?** (duet Ludiše a Jana Tausendmarka ze Smetanovy opery *Braniboři v Čechách*)

KATEŘINA KNĚŽÍKOVÁ – Soprán (2, 3, 5, 7, 9, 11, 13)
ADAM PLACHETKA – Basbaryton (1, 3, 4, 6, 8, 10, 12, 13)
Symfonický orchestr Českého rozhlasu (1–13)
Dirigent **Ondrej Lenárd** (1–13)

Výběr a sestava Kateřina Kněžíková a Adam Plachetka
Sleevenote © 2018 Petr Veber
Translation © 2018 Mikuláš Roubíček
Photos © 2018 Marek Olbrzymek (www.olbrzymek.cz)
Editor booklet © 2018 Jan Adam
Design Alena Nievaldová

www.katerinaknezikova.com
www.adamplachetka.com
www.camerata.cz

℗ Český rozhlas 2018 © Radioservis, a. s. 2018

RADIOSERVIS Český rozhlas SOČR

CR0987-2
Total time 62:45

Radioservis, a. s.
Olšanská 5, 130 00 Praha 3
www.radioteka.cz

8 590236 098725

Je možné vyhledávat ZD podle typu nosiče?

- v různých institucích je v rámci záznamu specifikován jinak - není jednotné – problém pro případnou databázi zvukových dokumentů (např. VNF)
- ani zavedení RDA, tento problém u zvukových dokumentů zcela nevyřešil
- v současné chvíli se i v rámci knihovního záznamu používá ne příliš správné řešení, kdy je nosič specifikován v poli 655 (formální deskriptor) kvůli selekčnosti
- třístovková pole nejsou selekční - ani nové pole 338 např. v případě odlišení CD od gramofonových desek nepomohou
- řešení by muselo být jednotné u všech záznamů v dané instituci

Formální deskriptor forma/žánr - 655

- FD vyjadřující fyzické vlastnosti formy
- součást MZ
- selekční

655_7$a kompaktní disky $7 fd201991 $2 czenas
655_7$a gramofonové desky $7 fd186718 $2 czenas
655_7$a zvukové kazety $7 fd186720 $2 czenas

fonováléčky, magnetofonové pásky - chybí

3XX – součást MZ

300 – fyzický popis

- používá obvyklá terminologie (pokud není, použije se ze seznamu pro typ nosiče)
- zapisuje se ve spojení s počtem jednotek
  - CD audio, audiodisk, gramofonová deska, audiokazeta, fonováleček/audioválec?

338 – typ nosiče (rejstřík RDA)

- audiokartridž - audiopás
- audioválec - audiocívka
- audiodisk - audiokazeta
- zvuková stopa na filmu - jiný

Kódované údaje v poli 007

- není součástí minimálního ani doporučeného záznamu
- specifikuje velké množství údajů spojených se zvukovým nosičem
  - nosič
  - rychlost přehrávání
  - přehrávací kanály
  - šířka drážky zvuku
  - technika snímání a záznamu zvuku
  - rozměry
  - šířka pásku
  - způsob drážkování
  - materiál
- dá se předdefinovat pro konkrétní druh ZD v rámci šablony a není tedy zatěžující při vytváření záznamu
- správná definice tohoto pole může být pro laika náročná
- čitelné pro systém, ale ne pro uživatele

Co vše potřebujeme o ZD vědět?

MZ = základ – ale i zde se mohou jednotlivé instituce lišit v podrobnosti záznamu – na základě jejího zaměření

- název
- autor/autoři – všechny? populární hudba?
- interpret – všechny, nebo stačí hlavní interpret? potřebujeme přiřadit konkrétního interpreta ke konkrétnímu dílu?
- nakladatelské údaje – místo a rok vydání, vydavatel
- nástrojové obsazení (slovní / kódované údaje)
- typ nosiče
- jazyk
- žánr/forma skladby
- geografické a chronologické zpřesnění
- údaje o nahrání

Co vše potřebujeme o ZD vědět

A dál? Jaké jsou potřeby dalších paměťových institucí?

- fyzický stav nosiče
- zařazení do sbírky
- výrobce
- distributor
- producent
- přístupnost
- historie vlastnictví

Zdroje

NKP – katalogizační politika
https://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/rda

Dotazy ke katalogizaci
http://katdotaz.nkp.cz/

Zápisy z jednání pracovních skupin (pracovní skupina pro speciální dokumenty)
https://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/katalogizacni-politika/zap

RDA toolkit
http://www.rdatoolkit.org/

Suplemments to Best practices for music cataloging
http://c.ymcdn.com/sites/www.musiclibraryassoc.org/resource/resmgr/BCC_RDA/Supp_RDA_Best_Practices.pdf

Best practices for music cataloging using RDA and MARC 21
http://c.ymcdn.com/sites/www.musiclibraryassoc.org/resource/resmgr/BCC_RDA/RDA_Best_Practices_v1.1-1502.pdf

GÖSSEL, Gabriel a ŠÍR, Filip. *Gramatika etiket gramofonových desek*. Praha: Národní muzeum, 2016. 79 stran. ISBN 978-80-7036-517-5.

Děkuji za pozornost